

e-ISSN 3083-6018

SOCIAL DEVELOPMENT: Economic and Legal Issues

<https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel>

Main Directions for Ensuring Economic Security of Enterprises During the War

Mykyta Alistratenko ¹ *

¹ Private Higher Education Establishment "European University" (Ukraine). Postgraduate Student at the Department of Management and Logistics.

* **Corresponding Author**, e-mail: malistratenko@e-u.edu.ua

ARTICLE INFO

Research Article

DOI:

[10.70651/3083-6018/2026.5.03](https://doi.org/10.70651/3083-6018/2026.5.03)

Received:

22 March 2025

Accepted:

26 April 2026

Published online:

2 May 2026

Copyright © 2026 by author

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution—NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

ABSTRACT

The dynamics of the world economic system are undergoing rapid transformations, primarily due to outbreaks of local armed conflicts. In these realities, the study of trends in Ukraine's economic security is impossible without a deep analysis of the challenges and threats that are formed in the external environment. In view of this, the article carries out a comprehensive analysis of the security situation of domestic enterprises in wartime. The work reveals the essential characteristics of ensuring economic security and explores the nature and destructive impact of economic offenses. It is noted that ensuring economic security during wartime is a fundamental condition for the survival of the state, since modern war is not only a confrontation of armies, but also a war of resources and economic systems for endurance. It is found that during martial law, classical market mechanisms undergo deformation, so state policy is reoriented to a strict anti-crisis management and mobilization model. It is determined that today in the scientific community, there is no single approach to defining the essence of economic security, and the concept itself is interpreted quite diversely. In particular, the security of entrepreneurial activity is considered in a wide range: from "protection from selfish crimes" and "minimization of internal and external threats" to "maximum effective management of corporate resources". It is substantiated that ensuring the economic security of an enterprise during a war requires a radical restructuring of management approaches with a focus on survival and maintaining the viability of the business. The first and most important direction in this is financial security and the accumulation of liquidity, since in crisis conditions, the availability of liquid money determines the company's ability to continue functioning. It is proven that in general, the entire system of economic security during a war moves from long-term planning to flexible scenario management, where the main criterion for effectiveness becomes the ability of the system to quickly recover after external shocks.

KEYWORDS

economic security, industry (sector), threats, corporate security, secure state, danger, economic (financial) security, information and cybersecurity.

e-ISSN 3083-6018

СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК: економіко-правові проблеми

<https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel>

Основні напрямлення забезпечення економічної безпеки підприємств в період війни

Микита О. Алістратенко ¹ *

¹ ПВНЗ «Європейський університет» (Україна). Аспірант кафедри менеджменту та логістики.

* Автор-кореспондент, e-mail: malistratenko@e-u.edu.ua

СТАТТЯ

АНОТАЦІЯ

Дослідницька

DOI:

[10.70651/3083-6018/2026.5.03](https://doi.org/10.70651/3083-6018/2026.5.03)

Отримана:

22.03.2026 р.

Прийнята:

26.04.2026 р.

Опублікована:

02.05.2026 р.

Авторське право

© 2026 автора

Цей твір

ліцензовано на

умовах Ліцензії

Creative Commons

«Із Зазначенням

Авторства –

Некомерційна 4.0

Міжнародна»

(CC BY-NC 4.0).

Динаміка світової економічної системи зазнає стрімких трансформацій, зумовлених насамперед спалахами локальних збройних конфліктів. У цих реаліях дослідження тенденцій економічної безпеки України є неможливим без глибокого аналізу викликів і загроз, що формуються у зовнішньому середовищі. З огляду на це, у статті здійснено комплексний аналіз стану безпеки вітчизняних підприємств в умовах війни. У роботі розкрито сутнісні характеристики забезпечення економічної безпеки, досліджено природу та деструктивний вплив економічних правопорушень. Зауважено, що забезпечення економічної безпеки в період війни – це фундаментальна умова виживання держави, оскільки сучасна війна є не лише протистоянням армій, а й війною ресурсів та економічних систем на витривалість. З'ясовано, що у період воєнного стану класичні ринкові механізми зазнають деформації, тому державна політика переорієнтовується на жорстке антикризове управління та мобілізаційну модель. Визначено, що на сьогодні в науковій спільноті відсутній єдиний підхід до визначення сутності економічної безпеки, а саме поняття трактується досить різнопланово. Зокрема, безпеку підприємницької діяльності розглядають у широкому діапазоні: від «захисту від корисливих злочинів» та «мінімізації внутрішніх і зовнішніх загроз» до «максимально ефективного управління корпоративними ресурсами». Обґрунтовано, що забезпечення економічної безпеки підприємства в період війни вимагає докорінної перебудови управлінських підходів із фокусом на виживання та збереження життєстійкості бізнесу. Першим і найголовнішим напрямком при цьому є фінансова безпека та акумуляція ліквідності, оскільки в кризових умовах наявність живих грошей визначає здатність компанії функціонувати далі. Доведено, що загалом уся система економічної безпеки під час війни переходить від довгострокового планування до гнучкого сценарного управління, де головним критерієм ефективності стає здатність системи швидко відновлюватися після зовнішніх ударів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

економічна безпека, галузь, загрози, корпоративна безпека, безпечний стан, небезпека, економічна (фінансова) безпека, інформаційна та кібербезпека.

1. Introduction

Сучасна архітектура світової економічної системи зазнає стрімких і глибоких трансформацій, каталізатором яких виступають спалахи локальних та глобальних збройних конфліктів. У цих деструктивних реаліях дослідження тенденцій і механізмів гарантування економічної безпеки України є неможливим без комплексного аналізу викликів та загроз, що динамічно формуються у зовнішньому середовищі. Забезпечення економічної безпеки в період війни перетворюється на фундаментальну умову виживання та збереження суверенітету держави, оскільки сучасна війна є не лише збройним протистоянням армій, а й безкомпромісною війною національних ресурсів та економічних систем на витривалість.

В умовах введення воєнного стану класичні ринкові механізми зазнають суттєвої деформації та руйнування. Це вимагає негайної переорієнтації державної політики на жорстке антикризове управління та мобілізаційну модель розвитку. Проте епіцентром життєздатності всієї економіки залишається мікрорівень – вітчизняні підприємства, які стикаються з безпрецедентними безпековими ризиками. Робота бізнесу в кризових умовах вимагає докорінної перебудови управлінських підходів із фокусом на виживання, збереження кадрового та виробничого потенціалу, а також забезпечення гнучкості перед зовнішніми шоками.

2. Literature Review

Проблеми забезпечення економічної безпеки підприємств досліджувалися з різних точок зору. При цьому науковий дискурс в галузі знайшов значний розвиток у часі війни. Теоретико-методологічний базис складено роботами таких авторів, як С. Власюк [1], А. Реверчук, Я. Малик, І. Кульчицький, С. Реверчук [2], Х. Козаченко, В. Пономарьов, О. Ляшенко [3], В. Шлемко, І. Бінько [4], В. Засанський [5]. Водночас частина теоретичних проблем залишається нерозробленою.

3. Problem Statement

Комплексне дослідження та визначення ключових напрямків забезпечення економічної безпеки держави в умовах повномасштабної війни, а також розробка практичних рекомендацій щодо адаптації економічної системи до критичних внутрішніх та зовнішніх загроз.

4. Methods and Materials

Методи дослідження базуються на використанні загальнонаукових підходів, зокрема аналізу, порівняння та системного підходу. Застосовувався системний підхід. Методологія дозволяє відтворити дослідження та отримати схожі результати в подібних умовах.

5. Results and Discussion

Забезпечення економічної безпеки в період війни – це фундаментальна умова виживання держави, оскільки сучасна війна є не лише протистоянням армій, а й війною ресурсів та економічних систем на витривалість. У період воєнного стану класичні ринкові механізми зазнають деформації, тому державна політика переорієнтовується на жорстке антикризове управління та мобілізаційну модель.

На сьогодні в науковій спільноті відсутній єдиний підхід до визначення сутності економічної безпеки, а саме поняття трактується досить різнопланово [1-3]. Зокрема, безпеку підприємницької діяльності розглядають у широкому діапазоні. Утім, більшість наявних дефініцій є однобічними, що заважає повноцінно погодитися з ними.

Сучасне розуміння безпеки поєднує в собі науковий підхід та елементи мистецтва. Запит топменеджменту на знання про захист бізнесу, збереження структури компанії та формування умов для її зростання сьогодні є як ніколи високим. Саме тому сформувався самостійний науковий напрям – сек'юритологія (або безпекознавство). Розвиток цієї дисципліни дозволяє фахівцям здобути системні знання, проте успішне їх впровадження у практику під силу не

кожному [4]. Воно потребує специфічних здібностей – уміння передбачати приховані загрози та інтегрувати безпекові норми в корпоративну культуру, що вже є справжнім мистецтвом.

Отже, безпека – це інтелектуальний фундамент, який вивчають; майстерність, якою володіють; і культура, яку плеають у всьому колективі, починаючи від власника організації. Зокрема, основними її елементами доцільно вважати: економічну незалежність, стійкість і стабільність національної економіки, здатність до саморозвитку і прогресу, економічне розширене відтворення [2]. Подібної думки дотримується і О. С. Власюк, який до структурних елементів економічної безпеки відносить: самодостатність, стійкість та розвиток [1, с. 40].

Ключовим деструктивним чинником, що визначає логіку побудови концепцій національної та економічної безпеки, є тінізація. У сучасних реаліях гібридних протистоянь особливої гостроти набула проблема протидії «тіньовому флоту» – специфічному інструменту обходу міжнародних санкцій. Цей елемент глобальної нелегальної діяльності безпосередньо фінансує та стимулює світовий тероризм. Будучи нерозривно пов'язаною з організованою злочинністю, корупційними схемами та міжнародним тероризмом, тіньова економіка радикально деформує безпекове середовище на локальному та глобальному рівнях [5].

Забезпечення економічної безпеки в період війни – це фундаментальна умова виживання держави, оскільки сучасна війна є не лише протистоянням армій, а й війною ресурсів та економічних систем на витривалість. У період воєнного стану класичні ринкові механізми зазнають деформації, тому державна політика переорієнтовується на жорстке антикризове управління та мобілізаційну модель [6].

Основними напрямками забезпечення економічної безпеки під час війни є: локалізація та масштабування виробництва; мобілізація та переформатування оборонно-промислового комплексу (ОПК); інтеграція приватного сектору в оборонну систему; максимальне перенесення оборонних потужностей у безпечні регіони (підземні об'єкти, релокація) та збільшення випуску власного озброєння, боєприпасів і безпілотних систем; гарантування довгострокових контрактів; залучення комерційних технологічних компаній до виконання оборонних замовлень через спрощення бюрократичних процедур; створення стабільного державного замовлення для підприємств ОПК, що дозволяє їм планувати ресурси та залучати кадри; пошук балансу між фіскальним наповненням бюджету для фінансування армії та податковими пільгами для підтримки бізнесу, що опинився в зоні бойових дій; контроль над інфляцією та курсом валют; активна робота на міжнародному дипломатичному рівні для отримання грантів, макрофінансової допомоги та пільгових кредитів від партнерів (МВФ, Світовий банк, ЄС), що покривають дефіцит бюджету; проведення зваженої монетарної політики Центральним банком (утримання золотовалютних резервів, валютні обмеження для запобігання відтоку капіталу за кордон); захист критичної інфраструктури та логістики, це енергетична безпека; децентралізація енергосистеми (впровадження малої генерації, когенераційних установок), фізичний та протиповітряний захист об'єктів інфраструктури, створення резервів палива; підтримка аграрного сектору (пільгове кредитування, забезпечення паливом та добривами, розмінування сільськогосподарських угідь) для гарантування внутрішніх потреб країни та збереження експортного потенціалу; швидка перебудова експортно-імпортних коридорів в умовах блокування традиційних шляхів (розвиток залізничного сполучення з прикордонними країнами, розширення річкової та автомобільної логістики); державна допомога в евакуації виробничих потужностей із прифронтових зон у безпечніші регіони (надання майданчиків, підключення до мереж, допомога з розселенням персоналу); тимчасове скасування або спрощення ліцензійних та митних процедур для товарів критичного імпорту; спрощення регуляторної політики, скасування зайвих перевірок, грантові програми на відкриття чи відновлення власної справи для створення робочих місць [7-12].

Протидія тіньовому сектору та кримінальним загрозам передбачає низку етапів їх розвитку. На першому етапі діють об'єктивні економічні закони та взаємодія політичного й соціально-економічного механізмів в рамках законодавчого простору, водночас, утворюється поділ економічного простору на законодавчий та корумповано-тіньовий сектори [13].

На другому етапі посилюється вплив тіньової економіки на структурно-функціональні елементи економічної системи, зростає соціальне протистояння, створюються умови для взаємодії влади з економічними злочинними угрупованнями, що поступово переходить у третій етап, коли дія об'єктивних економічних законів сповільнюється, взаємодія між законодавчою та

виконавчою владою супроводжується протиріччями, відбувається злам економічної системи на користь тінізації, зростає підвищення ефективності протиправної діяльності та економічного тиску на господарюючого [14].

При зростанні проявів корупції до загрозливих розмірів настає четвертий етап, за якого об'єктивні економічні закони не функціонують, водночас виникають антагоністичні протиріччя між законодавчою та виконавчою владою, зростає корумпованість влади, утворюється система кримінальної економіки. На п'ятому етапі формується потужний зріз організованої злочинності в загальнодержавному середовищі, а корупція поступово переростає у міжнародне явище. За такого критичного варіанту розвитку подій держава трансформується на механізм транснаціоналізації економічної злочинності [6, с. 18–19].

Для ефективної протидії тінізації та корупції світова спільнота має об'єднувати зусилля щодо створення правових та регуляторних механізмів, що передбачають боротьбу з корупцією, посилення відповідальності, ефективний митний та прикордонний контроль. Водночас внутрішні організаційно-управлінські заходи мають передбачати жорсткий внутрішній контроль та аудит, оптимізацію структури управління, автоматизацію обліку, впровадження політики прозорості та комплаєнсу, контроль ланцюга постачань [15–18].

Необхідним в таких умовах вбачається посилення прозорості та контролю за використанням бюджетних коштів і міжнародної допомоги, оскільки корупція під час війни безпосередньо підриває національну безпеку.

Також важливості набуває розвиток систем економічної розвідки. Блокування активів держави-агресора, виявлення та припинення діяльності компаній, які прямо чи опосередковано фінансують ворога або допомагають йому обходити санкції [19; 20].

Окремої уваги потребує формування так званої економічної резильєнтності (життестійкості) – здатності системи оперативно адаптуватися до різких шоків (руйнування заводів, блякаути, втрата територій), зберігаючи при цьому здатність безперерійно забезпечувати фронт і базові потреби цивільного населення.

6. Conclusions

Забезпечення економічної безпеки підприємства в період війни вимагає докорінної перебудови управлінських підходів із фокусом на виживання та збереження життестійкості бізнесу.

Першим і найголовнішим напрямком є фінансова безпека та акумуляція ліквідності, оскільки в кризових умовах наявність живих грошей визначає здатність компанії функціонувати далі. Управлінцям необхідно впровадити щоденний моніторинг руху грошових коштів замість звичного щомісячного планування, щоб миттєво реагувати на будь-які зміни балансу. Робота з дебіторами має стати максимально жорсткою, що передбачає скасування відтермінувань платежів і перехід на повну передоплату, особливо з новими клієнтами чи контрагентами із зони підвищеного ризику.

Вільні фінансові ресурси доцільно розподіляти у мультивалютному кошику, тримаючи гривневу частину для поточних операційних витрат, а валютну в доларах чи євро для захисту від девальвації. Усі довгострокові інвестиційні проекти, капітальне будівництво та витрати на розвиток мають бути повністю заморожені, а фінансування повинно спрямовуватися виключно на критичні статті, такі як заробітна плата, податки та закупівля сировини.

Другим вектором виступає операційна та логістична стійкість, яка гарантує безперерійність виробничих процесів. Бізнесу необхідно повністю дублювати енергетичну інфраструктуру шляхом придбання промислових генераторів та потужних систем накопичення енергії, а також укладати прямі договори на постачання палива для них. Якщо виробництво залежить від імпортних компонентів, слід сформувати їхній недоторканий запас на кілька місяців автономної роботи та паралельно шукати альтернативних постачальників на внутрішньому або безпечних зовнішніх ринках. Окрім цього, важливо відмовитися від великих централізованих складів на користь розподіленої логістики, розосереджуючи готову продукцію та сировину по кількох дрібніших орендованих майданчиках у відносно безпечних регіонах країни.

Третій напрямок охоплює кадрову безпеку та збереження людського капіталу, адже люди є головним активом будь-якої організації. Для цього в компанії призначається відповідальна особа, яка системно займається моніторингом змін у законодавстві про військовий облік та оперативно готує документи для бронювання ключових співробітників через доступні державні сервіси. Паралельно впроваджується політика крос-функціональності, коли кожен спеціаліст на критичній ділянці має навченого дублера, здатного миттєво перехопити обов'язки у разі мобілізації, хвороби чи вимушеного виїзду колеги. Організація праці також переформатовується під безпекові вимоги шляхом переведення персоналу на віддалений режим або забезпечення офісів чіткими протоколами дій під час тривоги, системами зв'язку на кшталт супутникового інтернету та облаштованими укриттями.

Четвертий вектор полягає в інформаційній безпеці та корпоративній контррозвідці для захисту від кібератак, внутрішнього мародерства чи промислового шпигунства. Основним кроком тут є повна міграція цифрової інфраструктури, бухгалтерських та клієнтських баз даних із фізичних офісних серверів у хмарні сховища надійних іноземних дата-центрів. Будь-які нові бізнес-партнери мають проходити ретельну перевірку через аналітичні системи на предмет наявності прихованих зв'язків із країною-агресором, перебування під санкціями чи фінансової неспроможності. Внутрішня безпека посилюється через обмеження прав доступу, коли кожен працівник має доступ лише до тієї інформації, яка безпосередньо потрібна для його роботи, що мінімізує ризики витоку комерційних таємниць у разі зламу корпоративних акаунтів. Загалом, уся система економічної безпеки під час війни переходить від довгострокового планування до гнучкого сценарного управління, де головним критерієм ефективності стає здатність системи швидко відновлюватися після зовнішніх ударів.

References

1. Vlasiuk, O. S. (2008). *Teoriia i praktyka ekonomichnoi bezpeky v systemi nauk pro ekonomiku* [Theory and practice of economic security in the system of economic sciences]. Natsionalnyi instytut problem mizhnarodnoi bezpeky (in Ukrainian)
2. Reverchuk, A. Ya., Malyk, Ya. Y., Kulchytskyi, I. I., & Reverchuk, S. K. (Eds.). (2000). *Ekonomichna bezpeka v Ukraini: derzhavy, firmy, osoby* [Economic security in Ukraine: States, companies, individuals]. LfMAUP (in Ukrainian)
3. Kozachenko, H. V., Ponomarov, V. P., & Liashenko, O. M. (2003). *Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: sutnist ta mekhanizm zabezpechennia* [Economic security of the enterprise: Essence and mechanism of ensuring]. Libra (in Ukrainian)
4. Shlemko, V. T., & Binko, I. F. (1997). *Ekonomichna bezpeka Ukrainy: sutnist i napriamky zabezpechennia* [Economic security of Ukraine: Essence and directions of ensuring]. NISD (in Ukrainian)
5. Zasanskyi, V. V., Sharhut, V. I., & Brytskyi, R. M. (2015). Zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky yevropeiskyykh derzhav za umov dii sotsialno-ekonomichnykh zahroz [Ensuring economic security of European states under conditions of socio-economic threats]. *Visnyk Cherkaskoho Universytetu. Seriya: Ekonomichni Nauky – Bulletin of Cherkasy University. Series: Economic Sciences*, (12), 25–30. <https://econom-ejournal.cdu.edu.ua/article/download/389/402> (in Ukrainian)
6. UN General Assembly. (1987). *International economic security* (A/RES/42/165). United Nations Digital Library. <https://digitallibrary.un.org/record/152700>
7. Zasanskyi, V. V., & Kurylina, O. V. (2018). Koruptsiia yak osnova rozpovsiudzhennia tinovoi diialnosti [Corruption as a basis for the spread of shadow activities]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava – Scientific Notes of Lviv University of Business and Law. Seriya ekonomichna. Seriya yurydychna*, (46), 123–129. <https://journals.lvduvs.lviv.ua/index.php/economy/article/view/725> (in Ukrainian)
8. Zasanskyi, V. V., & Babych, R. B. (2019). Innovatsiino-resursnyi potentsial ekonomichnoho rozvytku Ukrainy [Innovation and resource potential of economic development of Ukraine]. *Problemy Systemnoho Pidkhodu v Ekonomitsi – Problems of Systemic Approach in Economy*, 3(71), 47–54. <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-3-7> (in Ukrainian)
9. Zasanskyi, V. V., & Predborskyi, V. A. (2019). Novitnia demodernizatsiina forma tinizatsii vlady [The latest demodernization form of shadow power]. *Formuvannia Rynkovykh Vidnosyn v Ukraini – Formation of Market Relations in Ukraine*, (12), 7–17. <https://dndiime.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/12-223-2019.pdf> (in Ukrainian)

10. Zasanskyi, V. V., & Predborskyi, V. A. (2020). "Avtonomna" tinova vlada yak zasib tinovoho psevdoreformuvannia ["Autonomous" shadow power as a means of shadow pseudo-reforming]. *Formuvannia Rynkovykh Vidnosyn v Ukraini – Formation of Market Relations in Ukraine*, (6), 7–16. http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2020_6_3 (in Ukrainian)
11. Tymoshenko, O. I., & Zasanskyi, V. V. (2022). Tinova diialnist yak zahroza dlia ekonomichnoi bezpeky pidpriemnytstva [Shadow activity as a threat to economic security of entrepreneurship]. *Ekonomika i Upravlinnia – Economics and Management*, (2), 5–7. <https://doi.org/10.36919/2312-7812.2.2022.05> (in Ukrainian)
12. Zasanskyi, V. V., & Kaliuk, O. M. (2023). Vykorystannia finansovoi zlochynnosti viiskovymi terorystychnymi orhanizatsiiamy [The use of financial crime by military terrorist organizations]. *Ekonomika i Upravlinnia – Economics and Management*, (2), 89–98. <https://doi.org/10.36919/2312-7812.2.2023.89> (in Ukrainian)
13. Zasanskyi, V. V. (1998). *Detinizatsiia ekonomiky v perekhidnykh suspilstvakh: upravlinskyi aspekt* [Shadow economy reduction in transition societies: Managerial aspect]. Politeks (in Ukrainian)
14. Kurylina, O. V., Henyk, O. V., Kret, I. Z., & Protsiuk, T. B. (2018). Novitni finansovi tekhnolohii yak instrumenty protydii ta zapobihannia vidmyvannia dokhodiv, otrymanykh zlochinnym shliakhom, finansuvannia teroryzmu i finansuvannia rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyshchennia [Newest financial technologies as tools for countering and preventing money laundering, terrorist financing and financing of proliferation of weapons of mass destruction]. *Pravo ta Nauky – Law and Sciences*, (1), 34–38. (in Ukrainian)
15. Kurylina, O. V., Sytar, L. Y., & Vizniak, Yu. Ya. (2018). Rezervy pidvyshchennia yakosti trudovoho potentsialu promyslovoho pidpriemstva [Reserves for improving the quality of labor potential of an industrial enterprise]. *Pravo ta Nauky – Law and Sciences*, (2), 21–26. (in Ukrainian)
16. Kurylina, O. V. (2018). Teoretychni osnovy zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky u zmishanij ekonomitsi [Theoretical foundations of ensuring economic security in a mixed economy]. In *Zabezpechennia tsyvilnoi bezpeky v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektyvy – Ensuring civil security in Ukraine: Current state and prospects* (pp. 308–313). Cherkasy (in Ukrainian)
17. Kuzmenko, V. V. (2004). The state as an institution of economic security. *Scientific Papers of DonNTU. Economic Series*, (69), 136–142.
18. Ministry of Economy of Ukraine. (2007). Pro zatverdzhennia Metodyky rozrakhunku rivnia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [On approval of the Methodology for calculating the level of economic security of Ukraine] (Order dated March 2, 2007, No. 60). <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0060665-07> (in Ukrainian)
19. Novikova, O. F., & Pokotylenko, R. V. (2003). Do problemy vyznachennia priorytetiv ta skladovykh natsionalnoi bezpeky Ukrainy [On the problem of determining priorities and components of national security of Ukraine]. *Stratehichna Panorama – Strategic Panorama*, (2), 43–57 (in Ukrainian)
20. Bandurka, O. M., Dukhov, V. Ye., Petrova, K. Ya., & Chervyakov, I. M. (2003). *Osnovy ekonomichnoi bezpeky* [Fundamentals of economic security]. Kharkiv National University of Internal Affairs (in Ukrainian)